ಶ್ರೀ ಗಣನಾಥ

ವೇದಾಂತ ಸಂಗ್ರಹ

ఆ క్షుద్రేయము

శ్రీ

జగన్నాథాభ్యుదయము.

ఇయ్యది,

పరమభాగవతోత్తముండగు

తోలేటి-

సీతారామయ్యా పంతులుగారిచే

రచింపబడి

విశాఖపట్టణంబున

శ్రీ శారదా ముకుట ముద్రాక్షరశాలలో

ముద్రింపబడి

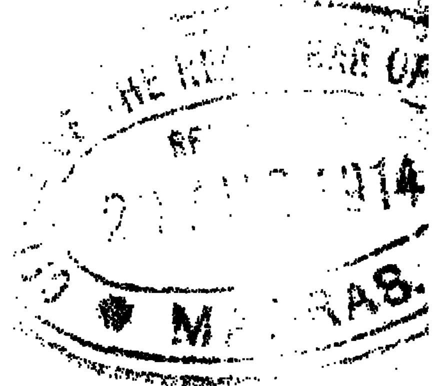
ప్రకటింపబడెను.

1914.

శ్రీ గణేశాయనమః.

శుభమస్తు-అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీ గణనాథాభ్యుదయము.

(పూర్వభాగము.)

శ్రీ వాణీచతురాస్యుల। శ్రీవనితాకేశవులను శీతాచలపు। త్రీ విశ్వేశుల నిరతము। సేవింతు మదీయకావ్యసిద్ధికి భక్తిన్॥ క॥ అజముఖవందితపదనీ।రజజామరకర్ణున్ నేకరదను గణేశున్।గజముఖు భవహరుశర్వా। ణిజు గొల్తు మదీయకావ్యనిర్విఘ్నతకున్॥ క॥ సద్గుణమణిగణఖని భగ। వద్గీతాసారవేది వనజజనిభుడు। ద్యద్గౌరవపూర్ణుండగు। మద్గురుని కొనర్తు శతనమస్కారంబుల్॥ ఆ॥వె॥ పూర్వకవుల భక్తిపూర్వకంబుగ గొల్చి। వర్తమానసుకవివర్యులకును। వినయమొప్ప మ్రొక్కి వివిధపండితసంఘు। మును నుతించి మిగుల మోదమలర॥ సీ॥ మహిలోన మత్పితామహుడైనతోలేటి వేంకటేశ్వరుపాదపంకజముల। కంజలిజేసి సత్యవ్ర

తుండైన మజ్జనకుఁడు భాగయ్యాఖ్యునిపదాబ్జ। ములకు హస్తయు గంబు మోడ్చి మ్రొక్కి మదీయజనని సుబ్బాంబాంఘ్రిజలజము లకు।వందనంబులొనర్చి వసుమతి నే నొక్క పుణ్యచరిత్ర మొప్పా గ రచింప॥ గీ॥ తలచి యేకథ రచియింప ధాత్రి జన్మ। సఫలమగు ననియోచించు సమయమందు। గొందరు మదీయమిత్రులానం దమొప్ప।బరమమైత్రిగ ననుగాంచి పల్కి రిటుల।౨౫॥ క॥ శ్రీ తోటికులోద్భవ। సీతారామాభిధేయ శ్రీపతిపదకం। జాతధ్యానపరాయణ। ఖ్యాతిగ రచియింపు మొక్క గ్రంథం బిపుడున్॥ క॥ అది యే గ్రంథమటన్నన్। విదితముగ వచింతు మిపుడు విను గణనాథా। భ్యుదయము సాకల్యంబుగ। సదమలమతి జెప్పవలెయు సత్కవులెన్నన్॥ సీ॥ ధారుణిలోన దద్గ్రంథమున్నదిగదా మరల నేటికటంచు మానసమున। దలపగావలువదు ధరణి రామాయణకావ్య మనేకసత్కవులు వేరు। వేరుగా రచియించి విఖ్యాతి నొందరే క్షితి దైవకథలెన్నిగతుల నుడువ। దప్పుగాదిప్పుడు తప్పక నీవట్లు చెప్పిన నీప్సిత సిద్ధియగును॥ గీ॥ భూతలంబున సత్కీర్తి బొందగలవు। సంతసించెద రవనిలో సకలజనులు। గాన జెప్పుమటన్న నే గడుముదమున। జెప్పబూనితి దిద్దుడీ తప్పులున్న॥ క॥ శాంతునకున్ బరమకృపా। స్వాంతునకున్ భక్తహృన్నిశాంతునకున్ ధీ। మంతునకున్ దైతేయకృ। తాంతునకున్ విజయనగరహనుమంతునకున్॥ వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన గణనాథాభ్యుదయంబునకున్ గథావిధానం బెట్టిదనిన॥౧౦॥ క॥ ఒకనాటి సమయమందున। సకలమునీశ్వరు

—●●◆ కథాప్రారంభము ◆●●—

లు నైమిశంబున సంతో। షకలితహృదయాంబుజులై। ప్రక

టంబుగ సూతుగాంచి పల్కిరి వేడ్కన్॥ క॥ వ్యాసప్రియశిష్యు డ వితి। హాసపురాణాదివిదుడ వనఘుడవు తపో। భ్యాసుడ వా ర్యస్తుతుడవు। నీసము లెవరింక నోమునిప్రవర భువిన్॥ గీ॥ కా న నిపుడొక కథ వినగా గుతూహ।లంబు వొడమెను మామాన సంబులందు। నదియు వివరింతు మిపు డతిహర్ష మెసగ। విని వ చింపగదే మాకు వీనులలర॥ సీ॥ విఘ్నేశ్వరుని జన్మ విధము ద చ్ఛిరము శంకరుడు ఖండించిన కారణంబు। దరువాతవానికి గరి మస్తకముగూర్చి బ్రతికించినవిధంబు బద్మజాది। దేవతులతనికి ది వ్యవరంబు లిచ్చిన హేతువును మరి శీతకరుని। కంబికాదేవి శా పంబొసంగెనరీతి వనజాక్షునకు నింద వచ్చినవిధి॥ గీ॥ పద్మలోచ ను డానింద బాపికొనిన।భంగి జాంబవతీసత్యభామల భువి। జక్రి హస్తుండు బరిణయమాక్రమంబు। వివరముగ జెప్పవే మునిప్రవ రమాకు॥ క॥ అని వేడిన నమ్మునివరు। లనుగని మిక్కిలి కుతూ హాలంబున సూతుం। డనియె మునులార మీరెరు। గనిసంగతు లుండునే జగత్రితయమునన్॥ ౧౫॥ క॥ ఘన కారుణ్యముచేత ను। నను బెద్దగ జేసి ముదమునను నావలనన్। వినగోరినారు గా వున। వినిపింతు సవిస్తరముగ విఘ్నేశుకథ॥ వ॥ సావధాన చిత్తులరై వినుండని పరాశరాత్మజుం ధ్యానించి మందస్మిత సుం దర వదనారవిందుం డగుచు నమ్ముని బృందంబున కిట్లని చె ప్పందొడంగె॥ క॥ గజదానవుండు పూర్వము। భుజగ విభూష ణునిగూర్చి భూరితపంబున్। విజితేంద్రియుడై సల్పగ। ద్రిజగం బులు దల్లడిల్లె దిక్పతులడలెన్॥ ఉ॥ అప్పుడు శంకరుండు క రుణాన్వితమానసుడై యొకశీఘ్రమున్। దప్పకవచ్చి యాద్విరద దానవుముందర నిల్వగా నతం। డప్పరమేశుగాంచి వినయం

బున సాగిలి మ్రొక్కి సంతసం। బుప్పతిలంగ గేలుగవయున్ ముకుళించి నుతించె నీగతిన్॥ భుజంగప్రయాతము॥ గిరీశా సురేశా దిగీర్వాణవంద్యా। సరోజాతగర్భాదిసంస్తుత్యపాదా। పరేశా త్రిశూలీ కపాలీ పురారీ। హరా శర్వ నాగేంద్రహారా మహేశా॥ ౨౦ ॥ హరిగతిరగడ ॥ జయజయ గిరిజాహృదయాంభోరుహ చండకిరణ నతజనగణపోషణ। జయజయ విధిముఖసురవందిత మృదుచరణసరోరుహ సర్వవిభూషణ। కమలాప్త నిశాకర శిఖిలోచన కైలాసాచలకూటనివాసా। శమనస్మయవనపావక భవహర చంద్రజూటరవికోటివిభాసా॥ పంచచామరము॥ మురారి సన్నుతాంఘ్రిపద్మ మోక్షదాయకా మహే। శ్వరా మహోక్షవాహ భక్తజాలపాలకా భవాం। బురాశిశోషణా లసద్విభూతిలిప్తదేహ శై। లరాజకన్యకాపతీ లలాటనేత్ర శంకరా॥ క॥ అని వినుతింపగ శంకరు। డనుపమకారుణ్యచిత్తుడై వానికి ని। ట్లనియె దనుజేంద్ర నీతప। మునకలరితి భవదభీష్టమును గోరుమికన్॥ క॥ తప్పక నొసగెద ననగా। నప్పుడు గజదానవుండు హర్షం బెడలో। నుప్పతిల హరునితో వా। డిప్పగిదిన్ విన్నవించె నెంతయు భక్తిన్॥ క॥ ఇందుధర మదీయోదర। మందు గృహామతి వసింపు మనవరతము నీ। వెందు జనరాదు ధారుణి। యందున నే బ్రతికియున్నయన్నిదినంబుల్॥ ౨౧॥ గీ॥ అనుచు వేడంగ శంకరుండన్నమాట। తప్పగారాదటంచు నాతత్క్షణమున। దనుజపతిగర్భకోటరమున వసించె। నంత నద్దానవుం డతిహర్ష మొసగ॥ చ॥ తనపురి కేగి మిక్కిలిముదంబుననుండెను నిర్వికారుఁడై। మనసిజవైరి గానక నుమారమణీమణి మానసంబునం। దనుపమచింత నొంది విరహాబ్ధి మునింగి మనోజబాణవే।

దనకు సహింపలేక పరితాపముజెంది తలంచె నీగతిన్॥ ఉ॥ భ
క్కక్షణంబు సన్విడచియుండని మత్ప్రియు డేలరాడు తా। నె
క్కడ కేగియుండెనొ సహింపగజాల వియోగమింక నే। దిక్కు
న కేగుదున్ బతిని దెచ్చెదువా రెవరింక నేవిధిన్। జిక్కు విభుం
డు నాకనుచు జిత్తము నుత్తలపాటు జెందగన్॥ వ॥ అప్పుడ
ప్పుడమిదాల్పుచూలు ముప్పిరిగొను తాపంబున గార్త్తికేయ
వీరభద్ర చండీశ్వర భృంగీశ్వర నందికేశ్వర కాలభైరవ దం
డపాణి ప్రముఖ ప్రమథగణంబుల నెల్ల నెల్ల దిక్కులకుం బుత్తెంచి
న వారతిరయంబునన్ జని భూలోకం బాలోకించి భువర్లోకం
బరసి స్వర్లోకంబు నిరీక్షించి మహర్లోకంబు వెదకి జనలోకంబు
శోధించి తపోలోకంబు నిరీక్షించి సత్యలోకంబు నెమకి యత
లంబుగాంచి వితలంబురోసి సుతలంబుజూచి తలాతలంబు దిరిగి
రసాతలంబు గనుంగొని మహాతలంబు విమర్శించి పాతాళంబు బ
రిశీలించి చక్రవాళంబు జుట్టుముట్టి నదీనదగిరికూటతరుకోటర
వనవిటప ముఖనిఖిల స్థలంబులు గ్రుమ్మరి యిందుకళాధరు నెం
దుంగానక వేసరి తిరిగివచ్చి మృడుం డగపడడని విన్నవింప నప
ర్ణ విన్ననగుచు తన దివ్యదృష్టింజూచి నిజేశుండు గజాసురహృ
దయ సరోజంబునం దుండు టెఱింగి తన్నగజ ఖిన్నత్వంబున వె
న్నుం బ్రార్థింప నాక్షణంబున రాక్షసాంతకుండు దాక్షాయణికి
సాక్షాత్కరించిన రమేశ్వరున కా పరమేశ్వరి యిట్లనియె॥ సీ॥ క
మలాక్ష వినుము నా కాంతుడిప్పుడు గజాసురగర్భగోళమందిర
మునందు। జిక్కియున్నాడు నే నెక్కరణి వియోగసాగరం బీదు
దు జలజనాభ। భస్మాసురునకు నభస్మారమునదొల్లి బహుదుర్ఘ
టంబైన వరమొసంగి। దనుజు డంతట దన్ను వెనుకొన్న భీతిచే

బరువులిడంగ నీ వరుగుదెంచి॥ గీ॥ విమలబుద్ధి నుపాయాంతర
మునవాని। శమనువీటికి బుచ్చి నా రమణునపుడు। గాచి రక్షించి
నాడవు గావె నీవు। సాధుజనపోష హతదోష సత్యభామ॥ ౩౦॥
క॥ ఆకరణి నిపుడు మత్పతి। శ్రీకరముగ దోడితెచ్చి శీఘ్రతరము
గా। నాకండ్ల బెట్టవేయని। ప్రాకటముగ శైలతనయ ప్రార్థన సే
యన్॥ క॥ అంబికనుగాంచి యపుడ। య్యంబుజనాభుండు నిట్టు
లనె నిముసములో। నంబర కేశుని దెత్తు మ। నంబునజింతింపక
మ్మ నగరాజసుతా॥ క॥ ఉమ నీగతి నాలక్ష్మి। రమణుండోదా
ర్చి తా బిరానంజని వా। గ్రమణీనాథ శచీన। ప్రముఖులరావించి
తగనుపాయం బొప్పన్॥ సీ॥ హరితనదక్షిణహస్తంబునందు బా
కాబూని పిల్లజేగంట వామ। కరమునందు ధరించి శిరమందు ఢ
క్కిణీ పాగా వెలయజుట్టి ఫాలమందు। జెలువొప్పతిరుమణి శ్రీచూ
ర్ణరేఖలు మెరయగణాంబుల మేలు బంగ। రంపు పోగులమర్చి
సొంపుగా నొక నిల్వుటంగిని దొడిగి హారంగునలువ॥ గీ॥ వల్లె
వాటున నైవ నాననజభవుడు। వ్రేలుఖీరణమిందుండు దాళమూ
కు। భేరుడు ధరించె సొన్నాయి నారదుండు। బూనెసంతటశ్రుతి
నితుంబురుడు దాల్చె॥ క॥ నందినివస్త్రాదులచే। బొందుగముస్తా
బుజేసి భూజనులకు నా। నంద ముదయింప నయ్యెర। విందాక్షు
డు గంగిరెద్ద వేషము దాల్చెన్॥ ౩౧॥ సీ॥ డివ్వాడివ్వన భజంత్రీ
లు మ్రోయించుచు భాకారొదల్ మహాభీకరముగ। సేయుచు
బెద్దసొన్నాయి బాడుచు పిల్లజేగంటగొట్టుచు శీఘ్రగతిని। ప్ర
జలద్భుతంబొంద గజదానవుండేలు పట్టణంబునుజొచ్చి బహువి
ధముల। నందిని పురవీధులందు నాడించుచు దనుజేశునాస్థాన
మునకు జేరి॥ గీ॥ చెన్నుమీరంగ నందిచే జిత్రగతుల। గొంత

ప్రౌద్దాటలాడించి వింతపనులు। సభ్యులెల్లనుమిగుల నాశ్చర్య
మొంద। నింపుగానందిచేత జేయించిరిట్లు॥ సీ॥ అక్కజంబొప్ప
గానొక్కకాలు ముడించి ముక్కాళ్ల నడిపించి రొక్కమూరు। పా
దద్వయంబెత్తి పాదద్వయము భూమి నూనుక నడిపించి రొక్క
మూరు। రక్కసి కేసికి మ్రొక్కుమంచును జెప్పి తక్కక మ్రొ
క్కించి రొక్కమూరు। అడిగినమాటల కౌను కాదని శిరంబూచు
నట్టుగ జేసి రొక్కమూరు॥ గీ॥ నురికిలంఘింపగా జేసి రొక్కమూ
రు। చూపుమన్నట్టివారల జూపునట్లు। బాడుమన్నట్టివారల
బాడుచునట్లు। చేసిరొకమూరు జనులు సెబాసనంగ॥ ఉ॥ అంత
టదానవాధిపు డహోభళి రేయని మెచ్చి చిత్తమం। దెంతయుసం
తసించి భువినిట్టివిచిత్రము గానమంచు న। త్యంతకృపారసార్ద్ర
హృదయాంబుజుడై కపటంబటంచు ర। వ్వంత నెరుంగ లేక నత
డాహరి ముఖ్యులగాంచి యిట్లనున్॥ గీ॥ మెచ్చితినికోరి కొండి
క మీయభీష్ట। మిచ్చెదననంగ నప్పుడయ్యిందిరేశు। డెలమినం
దినిగాంచి తా నిట్లబల్కె। దెల్పునీకోర్కె దానవాధీశునకును॥
చ॥ అనియెరిగింప నందియు మహాముదమార సురారిచెంతకున్।
జని తనశీర్షమూతని లసద్వపులోదరపీఠి నంట జే। ర్చిన నపుడా
సురారికులశేఖరు డంబుజనాభముఖ్యులన్। గనుగొని దీనిభావ
మెరుగంగ వచింపుడు తప్పకిచ్చెదన్॥ ౪౦॥ క॥ ఆదనుజాధిపు
డిట్లను। గా దనుజారాతివల్కె గడుమోదముతో। నో దానవే
శ్వర త్వదీ। యోదరగతుడైన శంభు నొగినర్థించెన్॥ ఆ॥ వె॥ అ
న్నమాట దప్పనట్టి దాతవుగాన। నీమహోక్షరాజ మిపుడు గో
రి। నట్టి కోర్కె దీర్పుమనగ నద్దానవవ। ల్లభుండు మిగుల దల్లడి
ల్లి॥ ఉ॥ ఎక్కడగంగిరెద్దిదియు నిప్పుడె కేటికి దెచ్చిరీక్రియన్। ద

క్కడదెచ్చిరౌ పురమునంగల యిండ్లకుబోక మున్నగా। నిక్క
డి కేలవచ్చిరి రహింమరివచ్చిరిబో వృషంబు బె। నెక్కసమైన
కార్యము లనేకము లిక్కడ సెయనేటికిన్॥ గీ॥ చేసినను జేసెబో
నాకుజిత్తమందు। పన్నగామోదమేల నుత్పన్నమయ్యె। నయ్యె
బోమానసంబున కపుడుతోచి। నట్లానంగక వాంఛితమడుగనేల॥
క॥ అడిగితిబో నేనస్తున్రు। నడుగక శివునిమ్మటంచు నడుగగనేలా।
కడుమోసమయ్యె నిది యె। క్కడికోరిక నిట్టివింత గలదే ధా
త్రిన్॥ ౨౫॥ గీ॥ మదిని యోచింపగా నిది మాధవుండు। కృత్రి
మంబునబన్నినకృత్యమట్లు। దోచె హరి దానవులకు శత్రుండుగా
న। నెట్టులైనను నను జలపట్టి చంపు॥ సీ॥ అన్నరీతిగనియ్యకున్న వి
ష్ణుడు నన్నుమిన్నక విడువ డింకెన్నిగతుల। నైనమాయలబన్ని
హాని సేయకపోడు మిగిలినపనికింక వగువనేల। ననిశివు దనమాన
సాబ్జమందుననిల్పి నిశ్చలచిత్తుడై నియతితోడ। బ్రార్థించెనిటు
ల నోపరమేశనాకింక మరణంబుదప్పదీ హరికతమున॥ గీ॥ భూ
మిలో నాశిరంబును పూజనొందు। నట్లుగా జేసి నాచర్మమనవర
తము। నీవు దాల్పుము కృపతోడ నీలకంఠ। మంగళాకర శివ స
ర్వమంగళేశ॥ వ॥ అని యివ్విధంబున గజదానవుండు భుజంగ
భూషణు దనహృదయాంబుజంబున ధ్యానింపుచు దన్మయత్వం
బున ముకుళీకృతలోచనుండగుచు నూరకున్న నదియే యనుమ
తిగా దలంచి మందరధరుం డానందికిన్ సైగ జేసి పురికొల్పిన॥
ఉ॥ చెంగునదాటి నంది మదసింహ మభంగనఖాళిచేత మాతంగ
శిరంబుజీల్చిన విధమ్మున గొమ్మునజీల్చివైచె మాతంగనిశాచ
రోదరము దత్క్షణమాదనుజుండు ద్రెళ్లగా। నంగజవైరివాని జఠ
రాంతర మొయ్యనబాసి వెల్వడెన్॥ క॥ ఈగతిశంభుడు వెల్వడ।

గా గోవిందుండు మోదకలితుండగుచున్। కౌగిటనిడికొని మది
నను। రాగంబున ననియె నాపుర ద్వేషునితోన్॥ ౩౦॥ క॥ పర
మేశ్వర ఖలులకు దుష్కర మైనవరంబులియ్యఁగా జనునె వసుం।
ధర దుష్టోరగములకున్। వెరవొప్పగ బాలుబోసి పెంచినభంగిన్॥
క॥ ఇటమీఁద నెన్నఁడీగతి। దటుకున దుర్మార్గులైన దనుజులకు మ
హోత్కటవరములు కృపచే నొసఁ। గుటమానగవలయునుమ్ము
గోరాజహయా॥ క॥ అనిచెప్పిన వనజాక్షుని। గనిసంతసమొప్ప
నంబికాధవుఁడు మహా। వినయతనీగతి సన్నుతు। లొనరించె విరిం
చిముఖ్యులొగి మోదింపన్॥ శా॥ ఆపద్బాంధవ వైనతేయహ
య మాయాతీత విశ్వంభరా। పాపారణ్యదవానలా శుభకలాపా
సర్వదుష్టాసురా। టోపాంభోదసమీరణాఽవ్యయ విరాడ్రూపా
ముకుందాచ్యుతా। శ్రీపా భక్తజనాంతరంగనిలయా శ్రీరంగ
నాథాహరీ॥ ఉ॥ సాగరకన్యకానయనచారుచకోరసుధాకరా
మహో। యోగిసమాజమానసపయోరుహమత్తమధువ్రతా ప
య। స్సాగరవాస విశ్వమయ సారసపత్రనిభాక్ష లోకర। క్షా గ
రుడధ్వజా లలితకాంచనవాస విపజ్జనావనా॥ ౩౨॥ సీ॥ విశ్వంభ
రుండవు విశ్వమయుండవు విశ్వకారణుడవు శాశ్వతుండవు। ని
ష్కళంకుండవు నిర్వికారుండవు నిర్వికల్పుండవు నిర్గుణుండవు। స
గుణుండవు సమస్తజగదవనుండవు నిగమాంత వేదివి నిస్తులుండ
వు। శ్రీసహితుండవు శ్రీనివాసుండవు శ్రీమనోహరుడవు శ్రీకరుం
డవు॥ గీ॥ సులభుడవు దుర్లభుండవు సుస్థిరుడవు। స్థూలుడవు
సూక్ష్ముడవు పరిశుద్ధమతివి। వశ్యుడవ వవశ్యుడవు మానివంది
తుడవు। దివ్యుడవు భవ్యచరితుడ వవ్యయుడవు॥ వ॥ అని యనే
కగతుల నుతులొనరించిన గంతుగురుం డెంతయు సంతసించి పం

చశరారాతివలన వీడుకోలువడసి చతుర్ముఖశతముఖప్రముఖ నిఖిల బర్హిర్ముఖ పరివేష్టితుండై నిజనివాసంబున కరిగె నంత నంత కాంతకుండు భక్తానురాగుండు గావున గజాసురాభీష్టంబు నెర వేర్పందలంచి వానిచర్మం బర్మిలి నంబరంబుగా ధరించి వానిశి రంబు గుతారంబునందునుమ నాకశారప్రహాతి నొక్కదంతంబు దునిసి యేకదంతంబుతోనున్న హస్తిదనుజమస్తకంబు హస్తం బునంబూని నంది నధిష్ఠించి కైలాసంబున కేతెంచుసమయంబు న మున్నుగ గిన్నరు లరిగి తదీయవృత్తాంతంబంతయు భవాని కెరిగించిన నపరిమిత కుతూహలాయత్తచిత్తయగుచు దత్క్షణం బ॥ సీ॥ అభ్యంగనస్నాన మాచరింపదలంచి కలవాణిమొదలైన చెలులతోడ। జెప్పగా సంతోషమొప్ప నప్పడతు లంబిక నొక్క నవరత్నపీఠమందు। నాసీనగా జేసి వాసనగలనూనెతోడ శిరంబంటి వేడుకలర। పుష్పొడి జాఫరాపొడి పచ్చకప్రంబు గలిపి దేహమునకు నలుగిడంగ॥ గీ॥ నా నలుగుబిండి తాలికలగుచు గ్రింద। గోలగాగొన్ని మరికొన్ని గుండ్రముగను। వడుట గనుగొని శర్వాణి కడుముదమున। దలచె నీరీతి నప్పుడు తనమనమున॥ చ॥ కరములరీతి గొన్నియును కంఠమురీతిగ నింక గొన్నియున్। జరణములట్లగొన్నియును జానువులట్లగ గొన్ని జంఘలట్లరుదుగ గొన్ని పెందొడల యందమునన్ మరికొన్ని వటుత్రివళి పిరుదులభంగికొన్ని గనుపించెనటంచు దలంచి వేడుకన్॥ గీ॥ లీల న త్తాలికలనెల్ల శైలతనయ। జేర్చి యొకవిగ్రహంబుగా జేసి రత్న। సంయుతస్వర్ణ దివ్య భూషణము లునిచి। పీఠమందున గూర్చుండబెట్టి వేడ్క॥ ౬౦॥ క॥ గట్టుదొరపట్టి విగ్రహ। మట్టె కనుంగొనగ మదికి ననురాగంబుణ। బుట్టి మహోత్సాహంబు

న। నెట్టన దలపోసె నిట్లు నెమ్మదిలోనన్॥ క॥ వీనికి జీవముగల్గి
న। మానుగ శశిధరునితో సమానుండగునం। చా నగతనూజ
పంకజ। యోనిన్ దనమది దలంచె నుత్సాహమునన్॥ క॥ తల
చిన తత్క్షణమందున। జలజాసను డేగుదెంచి శర్వాణికి న। త్యల
ఘుతరభక్తి మ్రొక్కిన। నలువన్ గని పలికె నిట్లు నగతనయ వె
సన్॥ సీ॥ చతురాస్య వినుము నే నతికుతూహల మొప్ప నభ్యం
గనస్నాన మాచరింప। దలచి దేహమునకు నలుగుబెట్టుకొనంగ
నలుగుబెట్టినపిండి పొలుపుమీర। తాలికలై నా పదంబుల బడ
గ నే నా తాలికల నెల్ల బ్రీతితోడ। నొకవిగ్రహంబుగా నొనరిం
చితిని జూడు మీ విగ్రహమునకు జీవమున్న॥ గీ॥ బాగుగా నుం
డుననుచు నా భావమందు। దోచి రప్పించితిని నిన్ను దోయజ
భవ। గాన జీవం బొసంగవే వీనికనగ। సంతసంబొప్ప నంత నా
జలజభవుడు॥ క॥ ఆ విగ్రహమున కప్పుడు। జీవన మొసగంగ న
తివిచిత్రముగా న। ద్దేవికి బాలుడు వలగొని। వావిరి వందన
మొనర్చె వారని భక్తిన్॥ ఉ॥ క॥ మ్రొక్కిన సుతుగని పా
ర్వతి। గ్రక్కున నాలింగనంబు గావించి వెసన్। జెక్కిలి ముద్ది
డి తొడపై। దక్కగ నిడికొనియె నతిముదంబలరారన్॥ ఆ॥వె॥
అంత నలువ మిగుల సంతసంబున శైల। తనయవలన సెలవుగొని
బిరాన। సత్యలోకమునకు జనియె నంతట గట్టు। పట్టి మదిని
మోద ముట్టిపడగ॥ క॥ బాలకుని చేతికప్పుడు। శూలం బొకటి
చ్చి శైలసుత యి ట్లనె నో। బాలక మగవారెవ్వరి।నీ లోపలికిన్
జొరంగనియ్యక నెలమిన్॥ క॥ వారక నీ విపుడు బహి। ర్ద్వా
రముకడ నిల్వుమనుచు దగజెప్పి ముదం। బారగ మజ్జనశాలకు।
జేరెన్ జలకంబులాడ శివు నిల్లాలున్॥ సీ॥ తల్లి చెప్పినరీతి దడ

యక బాలు డుల్లాసంబుమీర శూలంబు దాల్చి। తన్నికేతన బహిర్ద్వారసుందమున నిల్చి యుండంగ గంగాధరుండు వచ్చి। భవనంబు జొరబోవ బాలకు డడ్డమై కనుగవయం దగ్నికణము లొలుక। గర్జించి పల్కె నెక్కడకేగెదవు నిల్వు మభ్యంతరాగారమందు జొరగ॥ గీ॥ సాహసించెదవేర యాశ్చర్యమొప్ప। నెవ్వడవు నీవు వచ్చిన హేతువేమి। చక్కగా నిల్చి తెల్పుము సక్కముగను। దుడుకుతనమున బోయిన విడువ నిపుడు॥ ౭౦॥ క॥ అని పల్కినట్టి బాలుని। గని శివు డాశ్చర్యహృదయకమలుం డగుచున్। మనమలర వానితో ని। ట్లని యెనె ముఖమందు మందహాసము దోప॥ క॥ బాలక నీ వెవ్వండవు। వేలెంతయు లేవు నన్ను వెరపించెద వీ। శూలం బెక్కడ దొరకెను। లే లెమ్మడ్డెదవు భీతి లేశము లేకన్॥ క॥ ఇక్కడ ని న్నెవరుంచిరి। తక్కక నన్నడ్డ నీకు దరమగునే పో। మ్మెక్కువ పేలిన నసువులు। దక్కవుసుమ్మా బిరాన దారిని లెమ్మా॥ గీ॥ వెఱ్ఱివాడవు నీకు వివేక మేమి। తెలియకున్నది పో పొమ్ము తెగువతోడ। మాటలాడెదవేర నీ సాటి పిల్ల। వాండ్లతో నాడబొమ్మ చావంగనేల॥ క॥ అనవిన బాలుని కప్పుడు। ఘనమగు కోపంబుదొడమి కన్గవయందున్। బెను నిప్పుక లుప్పతిలన్। మనసిజవైరి గని యాక్రమంబున బలికె॥ ౭౧॥ ఆ॥ వె॥ బట్ట గట్టుకొనక బుట్టెడుబూడిద। దిట్టముగ నలంది ముట్టగూడ। నట్టి పునుక పేర్లు నెట్టనదాల్చితి। విట్టి వెఱ్ఱి వార లెందుగలరె॥ క॥ నాకు వివేకము లేదని। ప్రాకటముగ బల్కెదీవు వరగృహమునకున్। చేకువజొచ్చెదు నీకు వి। వేకంబున్నదె తలంప వినుము వచింతున్॥ క॥ పల్లదవు మాటలాడుట। వల్ల భయంపడను నీవు వచ్చినతోవన్। మెల్లననరుగుము లేదా।

యుల్లాసంబున్న రమ్మా యుద్ధంబునకున్॥ మ॥ అని బాలుండు వ
చింప శంభుడు మహాహంకారుడై వాని కి ట్లనియెన్ కుఱ్ఱడవం
చు నోర్చినను కూయుంజొచ్చె దాచూడు మిం కను నా శక్తియ
టంచు రౌద్రరసమున్ గన్పట్ట శూలంబుచే దునిమెన్ వానిశి
రంబు వార్ధిఁబడగా దోస్సార మేపారగన్॥ క॥ ఈలీల బాలుశిర
మున్ శూలముచే ద్రుంచి శివుఁడు చొచ్చె గృహమునం దాలో
శైలాధిపసుత । లీల గృతస్నాతయై లలితభూషణముల్॥ ౮౦॥
గీ॥ వరుసగ ధరియించి హారంబుటావలువగట్టి । శ్రీకరంబొప్పగా
బొట్టు రైకఁదొడిగి । పచ్చికస్తురితిలకంబు ఫాలమందు । దిద్దికన్నుల
కాటుక దీర్చి వేగ॥ క॥ ముదమొదవగ మదనారికి । నెదురుగజని
కౌగిలించి హితమతితోడన్ । సదనాంతరమునకాశశి । వదనవె
సన్ దోడితెచ్చె వారని పేర్మిన్॥ వ॥ ఇట్లా భవాని భవనాంత
రంబునకు భవున్ దోడ్తెచ్చి మోదంబున బాదంబులు గడిగి సు
ఖాసీనుం జేసి కుశలం బడిగి ప్రసంగవశంబున సర్వేశ్వరునకాశర్వా
ణి యిట్లనియె॥ క॥ దేవ బహిర్ద్వారముకడ । వావిరి నేనొక్క చిన్న
వానిన్ బ్రీతిన్ । గావలిగనుంచితిని మీ । రేవిధమున నందిరమున
కేతెంచితిరో॥ క॥ ఆచిన్న వానిమీరున్ । జూచితిరే మిమ్ము నెటు
ల జొరనిచ్చె గృహం । బో చంద్రమౌళి యనగా । నాచంద్రానన
కు నిట్టులనియె శివుండున్॥ ౮౧॥ ఉ॥ సారసనేత్ర నేనిటకు జయ్యా
నవచ్చుచునుండ నీగృహ । ద్వారమునందు బాలుడగు వామను
డొక్కరు డడ్డగించి పె । న్వీరత నన్ను మార్కొని వివేకములేశ
ములేక గండ్లనం । గారము లుప్పతిల్ల దనుకంబున బ్రల్లదముల్
వచించినన్॥ క॥ కోపముదయించి నేనా । పాపనిమస్తకమువార్ధి
బడ శూలముచే । నేపుగదునిమితిననగా । నాపార్వతిదుఃఖతాత్తయై

విలపింపన్॥ క॥హరుడదిగని చిత్తమునం। దరు దందిభయంబుగ దురనార్యంగనిరో। తరళాయతాక్షి నీవి। ట్లురుశోకము జెంద నేల నొయ్యన జెపుమా॥ గీ॥ పంకజాయతనేత్ర యాబాలుడెవ్వ। డింతగా నీవుశోకింపహేతువేమి। తేట తెల్లంబుగా నాకుదెల్పుమ నగ। బ్రాణనాథునితోడ శర్వాణివల్కె॥ సీ॥ నాథనాయొడలకు నలుగుపెట్టినపిష్ట మపనిపై దాలిక లగుచుబడగ। నాతాలికలనె ల్ల బ్రీతితో నొక విగ్రహం బొనరించి నేనజునివలన । బ్రాణమి ప్పించి యాబాలునిచేతికి శూలమొక్కటినిచ్చి సొంపుమీర।పు రుషులెవ్వా రంతిపురి జొరకుండంగ నారయుమని బహిద్వార మందు॥ గీ॥ గాపుగానుంచి నేజలకంబులాడ । వచ్చియుండంగ నింతలో వచ్చిమీరు। బాలుడెరుగక బల్కినపల్కులకును। కన లిచంపుట కెట్లు మీకరములాడె॥ ౯౦॥ గీ॥ అవనిపిచ్చుక పైని బ్రహ్మాస్త్రమేయు। పగిది మీరార్ద్ర మాపసిబాలునిపయి। జూ పినా రింక నేనెందు జొచ్చుదాన। బాలుగోల్పడి నేనింక బ్రతుకగ లనె॥ వ॥ అని యిక్కరణి పెక్కువిధంబున నక్కమలాక్షి పొక్కు చు వెక్కివెక్కి యేడ్చి కొంతవడి కాంశోకంబహంకారంబుగామా రి యాగిరికుమారీమణి వదనముఖారవిందంబు మధ్యందినప్రాప్త మార్తాండబింబంబు ననుకరింప నిజేశునితో నిట్లనియె॥ క॥ మృ త్యుంజయ నీసుతునకు। మృత్యువుగల్గుటదలంప మేదినిలోనన్। వ్యత్యస్తముగద నేనా। మృత్యువు నరనిముసమునకు మృతినొం దింతున్॥ క॥ ఇచ్చిరుతనికల్పాయువు। నిచ్చినపరమేష్ఠికిప్పు డి చ్చెదశాపం। బచ్చెనటి దండధరునిన్। జెచ్చెరభస్మంబుగాగ జే సెద గనుమా॥ మ॥ అనిరోషానల సంయుతాక్షియగు నయ్యా ర్యామహాదేవినిన్। గని శంభుండు దలంకె సాగరసుతాకాంతుం

డెదన్ జంకె వా। గ్వనితాభర్త నడంకె నద్భుతముగా వారాసుతే
డింకెన । వ్వసజాప్తుం డపరాబ్ధిగ్రుంకె నమరవ్రాతంబు భీతిల్ల
గాన్॥ ౯౫॥ వ॥ అప్పుడంభోజభవాంభోజాక్షజంభారి ప్రము
ఖు లత్యంతభయాక్రాంత స్వాంతులగుచు కైలాసంబున కేతెం
చి చండతరక్రోధతామ్రాక్షియగు చండికన్ దర్శించి తదీయచ
రణ సరోజంబులకుం బ్రణమిల్లి పంకజాసనుం డాశాంకరి నిట్లని వి
నుతించె॥ దండకము॥ శ్రీమన్మహాదేవ్రాణీ సరోజాతపాణీ లస
న్నీలవేణీ పృథుశ్రోణిలోకేశ్వరీ లోకమాతా తుషారాద్రిజాతా
గుణోపేత విశ్వేశ్వరీ శాశ్వతైశ్వర్యదాత్రీ కృపాపాత్రి శర్వా
ణి దాక్షాయణీ భద్రకాళీ స్మశానాథచూళీ పరంజ్యోతి రాజా
ననా రాజరాజేశ్వరీ నిన్ను వర్ణింప నాకుం దరంబౌనె తల్లి జగజ్జా
లముత్పత్తి గావింపగా బెంపగా ద్రుంపగా శక్తి వీవేగదా నీవు
కోపించి కన్నెఱ్ఱగావించినన్ నిల్వనెవ్వారికిన్ శక్యమే తావకా
జ్ఞానుసారంబుగా నెట్టికార్యంబునుం జక్కసేయంగ బద్ధుండనై
నేను సిద్ధంబుగానుండ లోకత్రయోపద్రవంబిట్లు గావింపగానే
లనోయమ్మ నీవిప్పుడేయుగ్రభావంబు జాలించి శాంతంబుగై కొ
మ్మ కాత్యాయనీదేవి తుభ్యంనమస్తే నమస్తే నమః॥ మ॥ పురు
హూతుం డగజాసమీపమున మోడ్పుంగేలుతో నిల్చి ను । స్థిర
భక్తిన్ వినుతించెనిట్లు జనయిత్రీసర్వలోకేశ్వరీ । హరిణాక్షీ హ
రిణాంకసన్నిభముఖీ హర్యక్షమధ్యా మహీ। ధరరాజాత్మజ లోక
ముల్ నిలుపవే దాక్షాయణీ మ్రొక్కెదన్ ॥ క॥ అనియివ్విధ
మున జతురా। నన ముఖ్యులు వేడికొనగ నగతనయ విరిం। చిని గ
ని యిట్లనియెను నా। తనయుని బ్రతికింపుమీ ముదంబలరారన్॥
గీ॥ అనుచు వాగీశుపలుకంగ నబ్జభవుడు। వీని శిరమున్న మరలజీ

వితుని జేతు । ననగనభవుండువలెన్ నయ్యాజునితోడ । సరవిగజ దానవుని యభీష్టంబు దలచి॥ ౧౦౦॥ ....
క॥ బడబాగ్నియందుబడె నీ । దుడుతనిశిర మింకసర్వభువనంబులలో । బడయుట దుర్లభముగు ని । ప్పుడు దీని కుపాయ మొకటి పోలగదోచెన్॥ క॥ మూనుగనున్నది నాకడ । నేనుగశిర మొకటి దాని నీబాలునకున్ । బూనిక సమకూర్చి వెసన్ । వీనిన్ బ్రతికింపుడనగ విధి ముదమలరన్॥ క॥ తడయక మృడానియనుమతి। వడసి గజాసురుని శిరము వల నొప్పగ నా। బుడుతని కళేబరమునకు। గడుమోదముతోడ నదికికమలజుడంతన్॥
గీ॥ జీవితుని జేసి భువిజిరంజీవిగాగ। ఫాలమందున వ్రాసి యా బాలునకును। ప్రీతి మౌంజియు యజ్ఞోపవీత మొకట। ఛత్రము గమండలంబు నొసంగె నంత॥ మ॥ అపుడా బాలకు డాభవానికి మనంబారంగ వే మ్రొక్కినన్ । విపులానందయుతాంతరంగయగుచున్ వేమారు దీవించి యా। త్రిపురద్వేషినిజూపి నీజనకు డీదేవుండుగానన్ దదీ । య పదాబ్జంబులకున్ నమస్కృతులు నెయ్యంబొప్ప గావింపుమా॥ ౧౦౨॥ . క॥ అనవినిగజముఖుడప్పుడు మినుసిక దేవరకు భక్తిమీరగ సాష్టాం । గ నమస్కృతు లొనరింపగ । ననురాగముతో నొనర్చె న౯లింగసముల్॥
సీసమాలిక॥ అపుడు భవాని బ్రహ్మాదుల గన్గొని పరమమోహంబుతోబలెన్ నిట్లు। మీరెల్ల వీనికి గూరిమి నొకొక్క వరము నొసంగంగవలయు ననగ। బ్రహ్మదేవుడువలెన్ బరగ నీబాలుండు బ్రహ్మకల్పాంతంబు బ్రతుకుననుచు । విధిరాణి వలెన్ నేవిద్యలకెల్లను మూలంబుగాన నీబాలకుండు । గరమొప్ప విద్యలగురువగునని పలెన్ హరి వలెన్ గణపతియగు నటంచు ।

సిరివల్కె- వీనిగొల్చినగార్యసిద్ధియుఘనతరైశ్వర్యముల్ గల్గున
సుచు। విబుధేంద్రు డిచ్చెను విఘ్నాధిపత్యంబు వీతిహోత్రుం
డిచ్చె విపులశుచియు। దండధరుండిచ్చె ధర్మసమృద్ధియు సురవి
రోధియొసంగెశూల మొకటి। పశ్చిమాధిపు డొక్క-పాశంబొసం
గెను పవమాను డతులితజవమొసంగె। నితనిగొల్చిన వారి కతు
లితధన మబ్బు వారక ననుచు గుబేరు డనియె। నీశాను డైశ్వ
ర్యమిచ్చెను భానుండు తేజం బొసంగె రేరాజు తనదు। కళయొ
సంగెను తక్క-గల దేవతాతతి వారిశక్తి కొలందివరము లొస
గి। రీశ్వరుండపుడానతిచ్చెను వీడగ్రపూజితుండగునని భూరిక
రుణ। గడువడి భృంగి శృంగారంబుగావించి మూషకంబును దె
చ్చిముందునిల్పి। సమ్మతి నిది వాహనమ్ముగా గొమ్మని ప్రార్థిం
చె నప్పుడు పరమభక్తి। నిది సర్వమును భాద్రపదశుద్ధపుఁజవి
తి జరిగినకతన నీజగమునందు॥ గీ॥ నమ్మహోత్తమ దినమందు
నఖిలజనులు। వేడ్క-తో బూజ జేతురు విఘ్నపతిని। నిఖిలశు
భకార్యముల గజముఖుని జనులు। ముందుబూజింపుడని సాం
బమూర్తి పల్కె-॥ క॥ ఈరీతినెల్లవరములు। గారవమున నొస
గి దేవగణమును లక్ష్మీ। నారాయణులును వాణులు। గౌరీశంక
రుల। యాజ్ఞ గైకొని వేడ్క-న్॥ క॥ తమతమ నివాసములకున్।
గ్రమమొప్పగ నేగి రంత గౌరియు గడు। మోదమునన్ ద
నసుతు ముద్దిడి। విమలమణివిభూషణములు విరివిగ నొసగెన్॥
క॥ అనిసూతుం డెరిగించిన। వినిమునులానంద మొంది వినయం
బున ని। ట్లనిరి తపోధన పిమ్మట। నెనయగ మరి యేమిజరిగె నె
రిగింపుదయన్॥౧౧౦॥ వ॥ అనుటయు॥ క॥ సౌమిత్రిపావ
న। చామీకరసన్నిభాంగ శత్రుంజయ। సీతామహిళాదుః

ఖాపహా । రామాంఘ్రిసరోజభృంగ రవిశత తేజా ॥ తోటక వృత్తము॥ పవమానతనూభవ భక్తశర । ణ్యా వనాటవరేణ్యార ణప్రియ దా । నవసంచయగర్వవినాశక రా । ఘవనాయకభక్త వికాసముఖా॥ * * * * *

గద్య॥ ఇది శ్రీపరమేశ్వరీ చరణారవింద మరందపానా మం దానంద తుందిలేందిందిరాయమాణాంతరంగ శ్రీమత్కోలేటి వంశపయః పారావార రాకాసుధాకర భారద్వాజ సగోత్రపవిత్ర భాగయామాత్యపుత్ర సకలవిద్వజ్జనవిధేయ సీతారామయాభి ధేయ విరచిత శ్రీగణనాథాభ్యుదయంబను పుణ్యచరిత్రంబునం దు పూర్వభాగము॥

సమాప్తము.

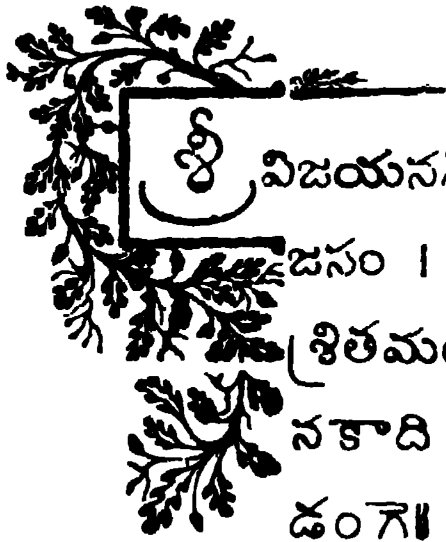

శ్రీ గణేశాయనమః.

శుభమస్తు-అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీ గణనాథాభ్యుదయము.

(ఉత్తరభాగము.)

శ్రీ విజయనగరవాసా। పావనచారిత్ర రామపాదాంబుజసం। సేవాపర పవనాత్మజ। సేవకమానసవిహార శ్రితమందారా॥ వ॥ దేవా అవధరింపుము శౌనకాది మహర్షీశ్వరులకు సూతుండిట్లని చెప్పందొడంగె॥ క॥ మరికొన్ని దివసములకుఁ। బరువడిజనుదెంచె భాద్రపద మాసంబుఁ। ధరణిన్ సమస్తజనములు। గరిముఖునిన్ బూజసేయ గావలెననుచున్॥ సీ॥వసుధ బ్రహ్మక్షత్ర వైశ్య శూద్రాదులు కడుభక్తి దమనిజాగారములను। లలితరసాలపల్లవతోరణములచే గదళికాస్తంభ సంఘంబుచేత। రమణీయ మౌక్తిక రంగవల్లికలచే శృంగార మొనరించి శ్రీయుతముగ। బహువిధ సుమదళఫలచయంబును గూర్చి మో

దకాదికములు మోదమలర॥ గీ॥ పక్వమొనరించి శ్రీవిఘ్నప
ని భక్తి । యుక్త మొప్పంగ బ్రార్థింప నురుతరముగ । భూ
మిలో జనులకెల్ల నబ్బురముగాఁగ। నందరికి నన్నిరూపులై హ
రునిసుతుడు॥ వ॥ సాక్షాత్కరించిన నఖిలజనంబు లాగజముఖు
ని సభక్తికంబుగ బూజించి మోదకాది భక్ష్యంబులు సమ
ర్పించిన॥౯॥ మ॥ ప్రీతియింటన్ గణనాయకుండు ముదమొప్ప
న్మోదకంబుల్ వెసన్ । మితిమీరంగ భుజించి తృప్తిసనకన్
మేలైన భక్ష్యంబులున్ । గుతుకం బొప్పగ మూట గట్టుకొని
చేకొంచున్ మహోల్లాస సం । యుతుడై త్రేన్చుచు వచ్చెనం
తటను సూర్యుండేగె నస్తాద్రికిన్। గీ॥ అపరదిక్కున గెంజా
య లతిశయిల్లె । వృక్షములజేరె రొదజేసె విహగసమితి । మి
న్కుమిన్కున దారకల్ మింటబొడమె । బాలచంద్రుండు బొ
డసూపె బశ్చిమమున॥ ఉ॥ ఆసమయంబునందున గజాస్యుడు
మోదయుతాత్ముడౌచు గై। లాసము జేరగా జని కళానిధిజూ
టుని శైలజన్ మహో । ల్లాసముతో గనుంగొని యిలాస్థలి
సాగిలి మ్రొక్కబోవ గా। రీసుతుఁ గర్భ మొయ్యన ధరిత్రికి మో
సి కరాబ్జపాదముల్ । వీసము భూమికందకను వెన్నకు ముందు
కు దూగుచుండగాన్॥ క॥ తొఁగలచెలికాడుగని న। వ్వగ గజ
ముఖు గర్భ మవిసి వసుధ దొరగె విం । తగ మోదకనిచయం
బును । జగమందున రాజదృష్టి సామాన్యంబే॥ వ॥ ఇట్లు గర్భం
బవిసి వివశుండై ధరాతలంబునంబడి మూర్ఛిల్లిన గజాననుం
గాంచి మంచుమలపట్టి సంచలితాత్మయగుచు మనంబున గ్రో
ధశోకంబులు బెనగొన నాక్షణంబున క్షపాకరు వీక్షించి తీక్ష్ణం
బుగ నిట్లనియె॥ ౧౦॥ గీ॥ ఓగురుద్రోహి నీవిపు డాగడము

న । నా కుమారిని గన్గొని నగుటవలన । నవని మూర్ఛిల్లె గాన నే డాదిగాగ । నిన్ను గాంచినవారికి నిందలొదవు॥ చ॥ అను చు శపించె నంత నజుడచ్చటికిన్ జనుదెంచి పార్వతీ। తనయుని లేవనెత్తి సముదంబున మోదకసంచయంబు నా । తని పృథుగ ర్భమందు నిచి తత్క్షణమందున సూచికాది। సాధనముల గుట్టి గారికి హితంబుగ నప్పుడు మూర్ఛదేర్చినన్॥ గీ॥ లేచి గణప తి తల్లిని జూచి వంద। నంబొనర్పంగ నాలింగనం బొ। నర్చి తొ డల నిడికొని చుబుకంబు బుడికి ముద్దు । గొనుచు మిక్కిలి సంతోషవనధి దేలె॥ క॥ హిమగిరిసుత కోపమునన్ । హిమక రునకు ఘోరశాపమిచ్చుటచే న । క్కమలారిని జూడగ లో। కమునంగల జనులు భీతిగలవారగుటన్॥ క॥ దివసాంతమైన దమతమ । భవనకవాటముల నెల్ల బంధించి మరే । వ్యవహారం బులు జూడక । వివిధప్రతిబంధకముల వేగిరి జనముల్॥ ౧౫॥ గీ॥ పగలు చంద్రుండు తమకంట బడునటంచు । ధారుణీజనులె ల్లను తలలువంచి । కొనుచు విహరింపుచుండిరి కుధరరాజ । తనయ యిచ్చిన శాపంబు తప్పదనుచు॥ వ॥ ఇవ్విధంబున సమ స్తజనంబులకు సంచారనిరోధంబగుటచే నిందు కొండు సాధనం బు గానక పరితపించుచుండ వసిష్ఠ వామదేవ గౌతమాత్రి క ణ్వ గార్గేయప్రముఖ మహర్షీశ్వరు లెరింగి తమకును తత్ప్రతి బంధకంబు గలుగుటంజేసి సత్వరంబున బ్రహ్మలోకంబునకుం జని చతురాస్యుందర్శించి సాష్టాంగవందనంబు లొనర్చి చం ద్రునికిన్ గల్గిన భవానీశాపకారణంబున లోకంబునకు సంభ వించిన ప్రతిబంధం బెరింగింప నన్నలువయు దక్షణంబున బలు కులచెలిం గూడి పక్కిదొరనెక్కి కదువడి నిరుగడల జడదా

రులు నడువ వెండికొండకుం జని మంచుమలపట్టింగాంచి విరించి
యుంచండిగ్గి నమస్కరించి యిట్లని స్తుతించె॥ మత్తకోకిల॥ చం
ద్రికానిభహాస పూర్ణిమచంద్రవక్త్ర సుధాధరీ। చంద్రజూటమ
నః ప్రమోదిని చంద్రఖండవిభూషిణీ। చంద్రభూధర కందరాల
య చక్రహస్త సహోదరీ। చంద్రసౌరభగాత్రి సత్పథచారిణీ
శుభదాయినీ॥ ఉత్సాహవృత్తము॥ తల్లి నీవు చంద్రునకును త
గని శాప మిచ్చుటన్। బల్లిదముగ లోకమందు బాధగల్గె జను
లకున్। ఫుల్లనీరజాక్షి కరుణబూని శీఘ్రముగను జా। బిల్లి శా
పమోక్షణంబు బ్రీతిగా నొనర్పవే॥ గీ॥ ఒకడొనర్చిన తప్పున
కుర్వి సకల। జనవిహారనిరోధంబు జనునె సేయ। దల్లి దయ
జూచి భూజనతతికి నిపుడు। బాధవారింపవే దయాంభోధి
వేగ॥౨౦॥ క॥ అనివేడిన బ్రహ్మాదుల। గని పర్వతరాజసుతకు
గారుణ్యామెదన్। జనియించి పల్కె నీగతి। వనజభవాద్యఖిల
మానివర్గము వినగాన్॥ సీ॥ అమర నాపల్కమోఘముగాన
మరలింప దరముగాదైన నా వనజవైరి। నిదిమొదల్కాని భా
ద్రపదశుద్ధపుజవితి గనుగొనువారి కక్కజముగాగ। నిర్ని
మిత్తంబైన నిందలువాటిల్లునని యానతిచ్చె నయ్యగతనూజ।
బ్రహ్మాదులందుకు పరమసంతోషాత్ములగుచు భవానిచే నాజ్ఞ
వడసి। తర్లిపోయిరి తమనిజస్థానములకు। ధరణిజనులెల్ల స్వే
చ్ఛగా దిరిగిరప్పు। డంతగొన్నిదినంబుల కరుగుదెంచె। వాసి
గా భాద్రపదనామమాస మెలమి॥ క॥ నారదు డొకదినమందు
న। ద్వారక జని వాసుదేవు దర్శించి ముదం। బారగ ముచ్చట
లాడుచు। నారూఢిగ మానివరుడు హరికిట్లనియెన్॥ ఆ॥ వె॥ వ
దనజనక భాద్రపదపు శుద్ధచతుర్థి। యగుటవలన మాసుకాశ్రి

మంబు। జేరవలయు నిపుడు శీఘ్రంబు సెల విమ్ము। నేడు కుమ
దహితుని జూడరాదు॥ క॥ అనవిని కలహాశనునిన్ । గనుగొ
ని కృష్ణుడు వచించె గమలారిని జూ। చినదోసమేమియన న।
మ్మునివర్యుడు తెల్పె సర్వమును శ్రీహరికిన్॥౨౫॥ క॥ ఈరీతి జె
ప్పగావిని। నారదమునిగాంచి పల్కె నళినాక్షుం డో। సారతపో
ధన భువి నె। వ్వారైన జతుర్థియందు వనజవిరోధిన్॥ క॥ కను
గొనకుండుట దుర్లభ। మనఘా కావున ధరిత్రి సల్లెవ్వరైనన్।
గనుగొని నిహేతుకనిం। దను బొందినవారు గలరె తాపస
వర్యా॥ క॥ అనియడిగిన కృష్ణున కా। మునివరు డిట్లనియె విన
యమున జవితిని సో। మునిజూచిన కారణమున। మునిభార్య
ల కొందవె నింద మున్ను ముంకుందా॥ వ॥ అదెట్లనిన సప్తజి
హ్వుండు సప్తర్షి భార్యలం గామించి కామజ్వరపీడితుండై కృ
శింపంగని తద్ధర్మపత్ని యగు స్వాహాదేవి తదభిప్రాయంబెరింగి
భర్తంగని భవదభిమతానుసారంబుగ విశ్వప్రయత్నంబు జేసి
ఋషిభార్యలం బోధించి దినంబున కొకరే తెంచి త్వదీయ మ
నోభీష్టంబు నెరవేర్చు నటులం జేసెద నని యొడంబరచి తా న
నుదినంబు నొక్కొక్క ఋషిభార్యరూపంబు ధరింపుచు నరుంధ
తీరూపంబు నొందజాలక తక్కిన మునియువతులరూపంబులచే
భర్తృందృప్తిగావించెఁ దదనంతరంబు॥ సీ॥ అనుదినం బీరీతి నగ్ని
హోత్రునిభార్య మునిగేహినుల రూపములు ధరించి। పతికడ
కేగుచో బరులు గన్గొని మౌనిసతులెల్ల నిజముగా జాతవేదు।
బొందుచున్నారని నిందింపసాగిరి తాపసాంగనలు భాద్రపదశు
ద। పక్షంపు జవితి క్షపాకరు బొడగన్న కారణంబున నిందగలె
న్నిట్లు॥ గీ॥ పరగ భువిలోన శర్వాణిప ల్కమోఘ। మగుటచే

నెంతవారికినైన గాని । వశమె తప్పించుకొనగ నివ్వసుధయందు । రాజగోపాల భక్తసమాజపాల॥ 30॥...............

ఆ॥ వె॥ ఇటుల విన్నవించి యేగె నాజడదారి। యాదవేంద్రుడఖిల యాదవులకు। దెలియజెప్పెనేడు జలజారిబొడగన । వల్లగాదటంచు దెల్లముగను॥ వ॥ అంత॥ సీ॥ ఆతపంబుశమించె నబ్జముల్ ముకుళించె గలువలంతంతకు దెలివిగాంచె । వృక్షాగ్రములయందు బక్షులరొదమించె నపరాశ గెంజాయ లతిశయించె। వీథిగుమ్మములందు వెలయాండ్రు వసియించెసర్వంబులెల్లెడ సంచరించె। గోవులు తమతమ తావులకేతెంచె విటులసంతోషముల్ విస్తరించె॥ గీ॥ ప్రతిగృహంబుల దీపముల్ ప్రజ్వలించె । మలయపవనుండు వీతెంచె మహి సమస్త । మేదినీసురు లంభోజమిత్రునకును । నర్ఘ్యమర్పించి రాదిత్యుడస్తమించె॥ గీ॥ పూలదండలు గొప్పకప్పురపు పేర్లు। పండుటాకులపట్టీలు ఫలచయంబు। విటులకమ్మరిపుష్పలావికలు వీట । నపరదిక్కున బాలసుధాంశుడలరె॥ క॥ ఉడుగణ మంబరమందున । బొడచె నిశారమణి నీలిపుట్టంబు ముసుం। గిడినట్లు సందెచీకటు। లడరెన్ దశదిశలయందు నాసమయమునన్॥ గీ॥ ఇందు డగుపడునని మదిసందియమున। క్రిందికినిజూచుకొనుచు నాకేశవుండు। పాలుబిదుగుచునుండ నాపాలలోన। బాలచంద్రుండు ప్రతిఫలింపంగగాంచి॥ 32॥ క॥ యదుకులజలనిధిచంద్రుం । డెదజల్లుమనంగ నంత నెంతయు జింతాాస్పదహృదయాబ్జుండగుచును। మదిలోనదలంచె నీక్రమంబున మదకున్॥ సీ॥మిగిలినపనికింక వగువనేమిఫలంబు కానున్న కార్యంబు గాకపోదు। శర్వాణిపల్కిన శాపాక్షరంబులు దప్పింపనేరికి దరముగాదు । నిర్నిమిత్తంబైన నింద నాకొదవును కా

నిమ్మాద్రైవసంకల్పమెట్టు। లుండునో తెలియ దింకొండుమార్గ
ము దీనికగపడ దైవసీజగతియందు॥ గీ॥ నిందవాటిల్లెనేని నానే
ర్పుకొలది। బాపికొనియెద ధారుణీప్రజలు వొగడ। ననుచుధై
ర్యాంతరంగుడై దనుజవైరి। పరగ భోజన మొనరించి పవ్వళిం
చె॥ క॥ జలజములు మేలుకొనియె। గలువలు నిద్రించె బక్షి
గణమెల్లెడలన్। గలకలమని రొదజేసెన్। బలబలదెలవారెనంత
భానుడు బొడచెన్॥ క॥ ఆలోకృష్ణుడు మేల్కని। కాలోచితకృ
త్యములను గావించి జగ। జ్జాలావనశీలుండై। కాలముగడుపగ
నొకానొక దివసమందున్॥ క॥ సుత్రామోపమభోగుడు। ధా
త్రీనాయకులలో ప్రధానుడు హిమవ। ద్ధాత్రీధరనిభధైర్యుడు। స
త్రాజిద్భూధవుండు సమ్మోదమునన్॥ ౪౦॥ సీ॥ భానుప్రసాద
లబ్ధంబగు దివ్యశమంతకమణిదాల్చి మాధవుగన। నరుగుదెంచుచు
నుండ నాశమంతకమణికాంతి గనుంగొని కమలమిత్రు। డవనికి
డిగ్గెనోయని పురవాసులు భ్రమనొందిచూడ నప్పార్థివుండు: ర
యమున హరిమందిరద్వారమును జేరి దౌవారికులచేత శ్రీవిభున
కు॥గీ॥ తానువచ్చినగతి వర్తమానమంపి।మురహరుననుజ్ఞ నాస్థా
నమునకు జేరి। బాలశశిఫాలు మునిలోలు భర్మచేలు।గాంచె మన
మార గన్నుల కరవుదీర॥ వ॥ ఇట్లువచ్చిన సత్రాజిద్ధాత్రీకళత్రుం
గని వసుదేవపుత్రుం డతిగౌరవంబున నాహ్వాయంబొనర్చి తన
చెంత నర్హాసనంబునం గూర్చుండ నియమించి కుశలం బడిగి
కొంతదడ విష్టగోష్ఠీప్రసంగంబుల సంతుష్టాంతరంగుం గావిం
చి గోపాలకుం డాభూపాలకు నుద్దేశించి యిట్లనియె॥ క॥ ఈ
మణిరాజము జూడ న। భోమణిగతి వెలిగె నీ త్రిభువనంబుల
యం। దీమణి కెనగనలే దో। ధీమణి నీకిద్ది నేగతిన్ బ్రాప్తిం

చెన్॥ క॥ అనియడిగిన సత్రాజి। న్మనుజేంద్రుడు మోదమలర
మాధవుతో ని। ట్లనియెన్ మార్తాండుని నే। ననవరతము భక్తి
తోడ నారాధింపన్॥ క॥ సంతుష్టుడగుచు నాకు శ। మంతకమ
ణి యనగ దీని మానితకరుణా। స్వాంతుండగుచు నొసంగె ము।
రాంతక మరి దీనిమహిమ నలవియె వొగడన్॥ ౨౫॥ ఆ॥ వె॥
ఏగృహంబునందు నీమణియుండునో। నాగృహాధిపతికి సద్భ్రాత
ముగ। బ్రతిదినంబునందు బండ్రెండు బారువుల్ । కాంచనంబొ
సంగు గమలనాభ॥ క॥అనిచెప్పిన విని కృష్ణుం। డెనయగ నాశ్చ
ర్యకలిత హృదయాబ్జుండై। ఘనుడగు సత్రాజిత్తున్। గనుగొని
తా నిట్లనుబల్కె గడుముద మలరన్॥ సీ॥ రాజేంద్ర యీ ర
త్నరాజమ్ము నాకిమ్ము దీనికి బదులుగా దివ్యరత్న। కోటియు
నొకకోటి గోవులనిచ్చెద ననగ సత్రాజిత్తు హరిని గాంచి। ప
ల్కె నో యదునాథ పదికోట్ల మణులు నాకిచ్చిన నీరత్న మియ్య
జాల। నని ధనలోభత్వమున బల్కనైన పోనిమ్మని హరిప
ల్కె సమ్మదమున॥ గీ॥ పిదప గృష్ణుడు వాని సంప్రీతితోడ। భో
జనాదికముల దృప్తి బొందజేసి। వేడుకలరగ గప్పుర విడె మొ
సంగి। వీడుకొల్పంగ జనియె బృథ్వీవిభుండు॥ వ॥ అంత మరికొ
న్నిదినంబుల కా సత్రాజిన్మహీవరుని సహోదరుండగు ప్రసే
నుం డా శమంతకరత్నం బరుతం ధరించి ఘోటకారూఢుండగు
చు వేటతమకంబున ఘోరాటవుల సంచరింప నొక కంఠీరవం బా
నృపకంఠీరవుం జంపి తదీయగళంబున న్వెలుంగురత్నం బామి
షంబుగా భావించి నోట గరచుకొని జనునెడ బలవంతుండగు
జాంబవంతుం డా పంచాస్యంబును పంచత్వంబు నొందించి తద్వ
క్త్రంబునం బ్రకాశించు రత్నంబుం గొని నిజగుహాంతరంబున కే

తెంచి॥ క॥ ఆరత్నము తనదు క్షమా। రీరత్నము తొట్లయందు శ్రీకరమొప్పన్। గూరిమిగట్టి మహా ముద। మూరగ నిశ్చింతనుం డె నంతట నచ్చోన్॥ ౫౦॥ వ॥ సత్రాజిన్మహీకళత్రుండు తన సహోదరుండగు ప్రసేనుం డడవులకుంజని తడయుట కెంత యుం జింతించి పరిచారకుల నెల్లదిక్కులకుంబుచ్చి వెదకించియు నించుక నాతనివృత్తాంతంబు వినరామికిన్ మిగుల నెగిలి పలుదె రంగులం దలపోయుచు బంధుమిత్రాదులతో ని ట్లనియె॥ క॥ ము న్నొకనాఁడా వెన్నుని। సన్నిధి కే నేగినట్టి సమయంబున దా। నన్నడిగె శమంతకమణి। గ్రన్నన నే నీయకున్న గార్పణ్యా మునన్॥ ఉ॥ ఉన్నటులుండి మామక సహోదరు డిప్పు డ రణ్యసీమకున్। గ్రన్ననబోయి వేటతమకమ్మున గ్రుమ్మరునట్టి వేళ బ్రి చ్చన్నత వెంటనంటి యతిసాహసమొప్ప వధింపబోలు గా। కున్న మహీస్థలిన్ దునుమ నోపుదు రే పరవార లాత నిన్॥ క॥ అని సత్రాజిత్తివిధ। మున నెగులున బల్కు వాక్యము లు భూలోకం। బున దరుచుగ నల్లుకొనన్। గనఁకాంబరు డాల కించె గర్ణాకర్ణిన్॥ ఆ॥ వె॥ ఆలకించికృష్ణు డంతరంగంబునఁ। జా లచింత నొంది పాలయుందు। బాలచంద్ర భావ్రపదశుద్ధపు చతు ర్థి। గన్న ఫలము నేడు గంటిననుచు॥ ౫౫॥ క॥ ఆ లీలామనుజుం డపు। డీలీలం గొంతదడవు నెదజింతిలి తా। నాలో నతిధీరత ని। ట్లాలోచన జేసె నిశ్చయాత్ముం డగుచున్॥ ఆ॥ వె॥ దీనినిజము నేను పూనికతో బయల్। బుచ్చ కూరకున్న వచ్చినట్టి। నింద బోదు నాకు నిశ్చయంబనుచు నా। నందసుతుడు కాననమున కరిగె॥ సీ॥ వనజనాభుండిట్లు వనమున కేతెంచి శోధింపగా నొక్క చోటగుట్ట। పడుగులజాడ కన్పడిన నయ్యాడుగులు విడువక వాని

వెంబడినిబోగ। నాసమీపమునందు గేసరిచే జంపబడిన గుఱ్ఱం
బును పుడమి రేని। గనుగొనిపిదప సింగముజన్న సరణి నేతేరగా
వే రొకదిక్కునందు॥ గీ॥ మృతిని బొందిన యా మృగపతికళే
బ। రమును భల్లూకపాదచిహ్నములు గాంచి। మరియు నాజాడ
జనె నొక గిరిగుహాంత। రంబు జొచ్చెను కృష్ణు డబ్రింబుగాగ॥
క॥ అడుగులు చెడిగాకుండగ। గడునేర్పుగ నడచి రాధికాజారుం
డొ। క్కడు ధైర్యచిత్తమున నొ। క్కెడ బొంచి కనుంగొనంగ
నెదురుగ నొకచోన్॥ క॥ బాలిక డోలికయందున। వ్రేలుచు దే
దీప్యమగుచు వెల్గెడిరత్నం। బాలోకించుచు మణి దన। కేలును
జాచుచు బిరాన గృష్ణుడు తివిచెన్॥౬౦॥..........
క॥ నిబ్బరముగ హరి మణిగొన। నబ్బాలిక కావుకావు రని బె
ట్టుగ దా। బొబ్బలిడ జాంబవంతుడు। గొబ్బున జనుదెంచికాం
చె గోపాలకునిన్॥ చ॥ కని హరి నంత దస్కరునిగా మదినెంచి
కషాయితాక్షుడై। వనచరనాయకుం డతిజవంబున వచ్చి ము
రారివక్షమం। దున బలుముష్టిచే బొడువ దోయజనాభుడు నొ
చ్చి జాంబవం। తుని శిరమందు గుద్దె బలు దోర్బలమొప్ప న
నూనముష్టిచేన్॥ క॥ ఇరువురుజలమున నీక్రియ। హరిహరియున్
గరియుగరియు నచలం బచలం। బరుదుగ దలపడువడువున। ను
రువడి బోరాడి రే డహోరాత్రంబుల్॥ సీ॥ అంతకంతకు
జాంబవంతునిసత్వంబు క్షీణింపగా దన చిత్తమందు। దలపోసె నీ
రీతి ధారుణినాతోడ బోరి గెల్చినవారు లేరితండు। పురవైరిగా
వలె మురవైరిగావలె గాకున్న నొప్పింపగలరె నన్ను। ఘోర
యుద్ధములందు దేరిననాకు నివ్వీరునితో బోర వింతగాను॥ గీ॥
వీనులందున గాడ్పులు వెడలజొచ్చె। నొడల జెమ్మట లెక్క

బెం పుడిగె ధైర్య। మడగె మానసమున భీతి గడలుకొనియె। న ష్ఠులెల్లను గుండపిండయ్యె నకట॥ వ॥ ఇట్లా భల్లూకవల్లభుం డుల్లంబునం దల్లడిల్లి వల్లవీపల్లవుని పదపల్లవంబుల కెరగి గద్గ దస్వరంబుతో నిట్లనియె॥ ఉ॥ గీ॥ దేవ తావకమహిమ నే దెలియలేక। మిగుల నేరంబొనర్చితి దెగువతోడ। మించుకృపతోడ దప్పుమన్నించి మీర। లెవ్వరో నిక్కముగ నానతియ్యవలయు॥ వ॥ అనిన జాంబవంతున కా జాంబూనదాంబరుం డిట్లనియె॥ క॥ నందునకు యశోదకు నే। నందనుడ బలానుజుండ నను భువి గృష్ణుం। డందురు నా కిపు డొకబలు। నిందవొడమె లోకమందు నిర్హేతువుగాన్॥ వ॥ అదెట్లంటివేని జెప్పెద నాకర్ణింపుమొక్క దినంబున సత్రాజిత్తు మదీయాంతికంబున కేతెంచి యిష్టగోష్ఠినుండునెడ దదీయ కంఠపీఠిన్ వెలుంగు సూర్యప్రసాదలబ్ధ శమంతకమణి నే నర్థించిన నందు కాతం డిష్టపడక వెడలిపోయె నంత మరికొంతకాలంబున కాతని సహోదరుండగు ప్రసేనుం డా మణి ధరించి వేటకుంబోయి మరల రానందున నే నాతనిం గపటంబునంజంపి తపనదత్తరత్నం బపహరించితి ననియు నిందుకు సందియంబు లేదనియు బంధుబృందంబుతో వాకుృచ్చినటుల నాకుం గర్ణగోచరంబగుటచే నిందులనిజం బెవ్విధినైన న్వెలిబుచ్చి నా కొదవిన నింద దొలంగంజేసుకొనువాడనై గిరిగుహారణ్యప్రదేశంబులం జాడగట్టుకొని రా నిచ్చో బుణ్యావశంబున దద్రత్నముంగని సాహసంబునం దీసితినని తేటతెల్లంబుగ నెరింగించిన నవ్వానాటకుల శేఖరుం డద్భుతానంద భయంబులు ముప్పిరిగొన దదీయచరణకమలంబులకుం బ్రణమిల్లి మస్తకన్యస్తహస్తాబ్జుండై యిట్లని స్తుతించె॥ లయగ్రాహి॥ శ్రీ

రమణ సన్నుతశివారమణ వందితశచీరమణ భాస్కర నిశారమ
ణనేత్రా।నీరధిగభీర యదువీర నతదుఃఖపరిహార సువిచార మద
వైరికులజైత్రా। వారణపతిశ్రమనివారణ భవాంబునిధితా
రణ మురాసురవిదారణ పరేశా। నీరధరసన్నిభశరీర నగరా
జనిభధీర తులసీవనవిహార భవనాశా॥౭౦॥ క॥ మృగజాతుండను
గావున। ఖగగమనుడ వీవటంచు గనజాలక నే। నొగి మిగుల
దప్పుజేసితి। నగధర యేలీల బాలనము జేసెదవో॥ వ॥ అని
యిట్లనేక విధంబులం బ్రార్థింప భల్లూకేశ్వరున కాలోకేశ్వ
రుండిట్లనియె॥ ఆ॥వె॥ భయము నొందవలదు భల్లూకనాయక।
పూర్వమందు నేను భూతలమున। రఘుకులంబునందు రాముడ
నై పుట్టి యున్నతరిని నీవునన్ను గొలచి॥ క॥ నాతో యుద్ధమొన
ర్పగ। బ్రీతిగలదటంచు నీ యభిప్రాయంబుగ్। జేతోముదమున
దెల్పిన। నాతెరగున ముందుగల్గు నని వరమిడితిన్॥ క॥ ఆమా
ట నీవు మరచితి। వేమో తత్కారణమున నిప్పుడు మన కి। ట్లీ
మిషచే నని కల్గెను। నీమది భీతిల్లవలదు నిరుపమసుగుణా॥౭౫॥
చ॥ అన విని జాంబవంతుడు మహాముద మంది కరాంబుజంబు
లున్। మునుకొని మోడ్చి ఫాలమున మోపి నమస్కృతు లాచ
రించి స। య్యాన నిజపుత్రికా తిలకమైదగు జాంబవతిన్ దటి
ద్ద్యుతిన్। దనరగ వాసుదేవునకు దారగ నర్పణజేసె భక్తి
తోన్॥ వ॥ అంత ద్వారకాపురంబున॥ క॥ నందయశోదాదులు
గో। విందుం డడవులకు నేగి వెస మసలుటకున్। డెందములందు
న మిక్కిలి। సందియమున్ బొందుచున్న సమయమునందున్॥
క॥ కాంతారత్నముతోడ శ। మంతకరత్నంబు గొనుచు మహి
జను లెన్నన్। సంతసమున వైదర్భి। కాంతుం డరుదెంచె ద్వా

రకాపురమునకున్॥ గీ॥ యిట్లు వచ్చినహరిగాంచి హితజనాప్త। బంధుముఖ్యులు సంతోషభరితులగుచు। వేడ్క వివిధోత్సవము లు గావించి రపుడు। హాటకాంబరు డ మ్మరునాటిదినము॥ సీ॥ సకలభూపాలకపరికర బంధుహితాప్త విప్రభృత్యామాత్య వితతితోడ। సభచేసి కూర్చుండి సరగున దగువారినంపి సత్రాజిత్తు నచ్చటికిని। పిలపించి తగినస్వపీఠంబునందున గూర్చుండ నియమించి కుశలమడిగి। తత్సహోదరుని వార్తయు నాత డెరిగింప విని సభవారల గని మురారి॥ గీ॥ మోముదమ్మిని చిరునవ్వు మొలకలెత్త। బల్కె నీరీతి గంభీరభాషణముల। వినుడి సభ్యులు భువిలోన వింతవార్త। బుట్టె నీమధ్య మిగుల నద్భుతముగాగ॥ ౮౦॥ వ॥ అదెట్టిదంటిరేని వివరించెద నాకర్ణింపుడు॥ క॥ వెనుకటికొకదినమున నను। గనుగొన నుల్లాసమొప్పగా నిచ్చటికిన్। ఘనయశు డీ సత్రాజి। జ్జననాథుడు వచ్చియున్న సమయమునందున్॥ క॥ ఈరీతిని గళమున సూర్యుని। భాతిని వెలుగొందుచున్న భవ్యమణిని నే। జేతోముదమున గోరిన। నాతో నిట్లని యె నితడు నయమలరారన్॥ ఆ॥ వె॥ భానుడొసగినట్టి భవ్యరత్నంబిది। దీనివలన నాకు దినదినంబు। పసిడి దొరుకుచుండు పండ్రెండుబారువుల్। గనుక నియ్యజాల ననుచుబల్కె॥ గీ॥ అటుల బల్కిన పోనిమ్మటంటి నేను। పిదపనీతనితమ్ముడు ముదమెలర్ప। నమ్మణిధరించి యుత్తమాశ్వమ్మునెక్కి। వేటకైబోయె నటఘోరవిపినములకు॥ క॥ ఆకరణి నేగి మరలన్। రాకున్నను దుఃఖసాగరనిమగ్నుండై। వైకల్యాత్మత నీ నృపు। డీకరణివచించెనట రహిన్ సభలోనన్॥ ౮౫॥ ఆ॥ వె॥ మాధవుండు నన్ను మణిగోర నే నటు। లియ్యకున్నదాన నీర్ష జేసి। నామకానుజన్ము మా

యుచే నడవిని। సంహరించి మణిని సంగ్రహించె॥ గీ॥ అటులగా
కున్న నితరుల కలవియగునె। మత్సహోదరు జెనకంగ మహి
తలమున। ననుచు ధీమంతుడైన యీ జనవరుండు। పల్కినాడట
భువినిది పాపమనక॥ క॥ ఆమాటలెల్ల గొందరు। ధీమతు లాలిం
చి నాకు దెల్పిన నెంతో। నామది చురుక్కుమనియెన్। భూమి
ని బలువైననింద బొందితి ననుచున్॥ ఆ॥ వె॥ దీనినిజము నేను
పూనికతో బయల్। బుచ్చకూరకున్న వచ్చినట్టి। నింద దొలగ
దనుచు నిశ్చయంబొనరించి। గిరులు వనములెల్ల దిరిగి తిరిగి॥
సీ॥ శోధింపగా నొక్కచో బ్రసేనుడు జచ్చియుండుట నచ్చోట ను
రుమృగేంద్ర। పాదచిహ్నంబులు పరికించి మృగపతి యడుగుల
జాడ వెంబడినిరాగ। బరగ వేరొకచోట భల్లూకపదచిహ్నము
లును జచ్చినసింగమును గనుపడ। నీక్షించి భల్లూక మేగినజాడను
నడచి వేరొక్కచో నగబిలంబు॥ గీ॥ కాంచి తద్బిలమును జొచ్చి
కంటినచట। భానుకోటిప్రభాభాసమానమగుచు। నొక్కబాలి
క డోలిక నొనర వ్రేలు। వరశమంతకమణి పుణ్యవశమువలన॥౯౦॥
వ॥ ఇట్లుగని సాహసంబున దద్రత్నంబు కేలంబట్టి తివియ న
బ్బాలిక బొబ్బలిడిన జాంబవంతుం డరుదెంచి కోపోద్దీపితుండై
నా యుదరంబునం బొడువ నే నతనిం దలపడితి నిట్లుడహోరా
త్రింబులు మేమిరువురమున్ బెనంగొన బలక్షీణుండై భల్లూకే
శ్వరుండు నన్నెరింగి మదీయచరణంబుల కెరగి తదీయరత్నవృ
త్తాంతం బంతయు నావలనం దెలిసికొని తత్కుమారీ రత్న
సహితంబుగ నీరత్నంబు సమర్పించె నని సవిస్తారంబుగ దెలి
యంబలికి సత్రాజిత్తుంగాంచి యిట్లనియె॥ క॥ జననాథోత్తమ
నీమణి। గొనుమిదె నేదీనికొరకు గూహకమున నీ। యనుజన్మ

ని జంపెడి దు । ర్జనుడనె నీవిట్లుపలుకజను నేధాత్రిన్॥ ఆ॥వె॥ దీ
ని నిజము నీకు దెలియవచ్చెనుగదా। నిజముదెలిసికొనక నింద
మోప । గూడదవనిలోన గుణవంతులకు గాది । మానహానిసున్ము
మానవేంద్ర॥ క॥ అనిచెప్పి రత్నమిచ్చిన। గొని సత్రాజి న్నృ
పాలకుఁడు గృహమునకున్ । జని తనమనమున నీవిధ। మునదల
చె భయంబు లజ్జ ముప్పిరి గొనగన్॥ క॥ మతిహీనత హరినిం
దిం। చితి నాకీ తప్పుదొలగ జేసికొనుటకున్। హితమతి నీమణి
తోనా। సుతనర్పణ జేతునేని సుముఖతదాల్చున్॥౨౫॥ క॥అని
నిశ్చయించి తత్క్షణ। మున సాలంకృతగ జేసి ముద మొప్పగ న।
ల్యానదత్తరత్న యుతముగ । దనసుతయగు సత్యభామ దనుజి
తహెంమర్గ॥ క॥ కొనివచ్చి ముకుందుని పద। వనజంబుల కెర
గి హస్తవనజయుగంబుల్ । మునుకొని ముకుళించి మహా। విన
యత నీగతిని విన్నవించెన్ హరికిన్॥ గీ॥దేవ భవదీయమహిమ
నే దెలియలేక । మందబుద్ధిని మిమ్ముల నిందజేసి । నాడ నాత
ప్పు మన్నించి నాదుదుహిత్రు। మణియుతముగా శమంతకమణి
నిగొనుము॥ వ॥ అని సవినయంబున బల్కి మిత్రదత్తరత్నస
హితంబుగ బుత్రికారత్నంబును సమర్పించిన నందనందనుండు
డెందంబునం దమందానందంబు నొంది మందస్మితవదనారవిం
దుండగుచు నానృపపురందరున కిట్లనియె॥ క॥ ఈమణినా కేటికి
గొను। మా నురలనృపాల నీవు మది సంశయ మిం। కేమాత్ర
ముంచ కీ భా। మామణియే జాలు కోటుమణులవిలువ యా॥
౧౦౦॥ వ॥ అని యిట్లయ్యాదవేంద్రుండు సాదర పూర్వకంబు
గా బల్కిన సమ్మోదమాన మానసుండై మేదినీకాంతుండు మ
ణింబుచ్చికొని కుమారికామణి నయ్యదుకులాబ్ధిమణికిన్

లంకృత కన్యాదాన పూర్వకంబుగా నుద్వాహం బొనర్చె నని సూతుండు శౌనకాద్యఖిలమునులకుం జెప్పి మరియు నిట్లనియె॥ షట్పదసీసము॥ ఘనులార వినుడి శ్రీగణనాథుని చరిత్ర మెవ్వరు జదివిన నెవరు వినిన। నెవ్వరువ్రాసిన నిలభాద్రపదమాస పూర్వచతుర్థి సోముని గని యెడు।నట్టిదోషము బాయు నదిగాక తమ తమ వివిధకార్యములు నిర్విఘ్నముగను। సిద్ధిజెందునటంచు జెప్పినమునులెల్ల నానందచిత్తులై మానివరుని। మిక్కిలి గొని యాడి గ్రక్కున దమతపోవనముల కేగిరి వాసిమీర। వనజ సంభవనేత్ర వసుచంద్రసంఖ్యాక శాలివాహన మహాశకము నందు॥ గీ॥ శ్రీకరంబౌ ప్లవంగాబ్ద జ్యేష్ఠశుక్ల। పక్షమున పంచమీతిథి భానువార। మునకు నిక్కథ నేబూర్ణముగ రచించి। మహిసమర్పించితిని హనుమంతునకును॥ చ॥ పవనతనూజ రామపదపంకజభృంగ దినేశతేజ దైత్యవనకుఠార రావణసుతస్మయభంగ సరోజమిత్రసం। భవసచివాగ్రగణ్య నతపాల వనాటవరేణ్య దేవతా। నివహనుతప్రతాప ధరణీసుతశోకవినాశకారణా॥ స్రగ్విణి॥ అంజనీగర్భదుగ్ధాబ్ధిసోమా లసత్। కంజపత్రాక్ష లోకత్రయీవందితా। భంజితానూనదుర్భావదైత్యవ్రజా। కంజమిత్రోపమాఖండతేజోనిధీ॥ ౧౦౨॥ ... ...

గద్య॥ ఇది శ్రీపరమేశ్వరీచరణారవిందమరందపానామందానందతుందిలేందిందిరాయమాణాంతరంగ శ్రీమత్తోలేటివంశపయఃపారావారరాకాసుధాకర భారద్వాజసగోత్రపవిత్ర భాగయామాత్యపుత్ర సకలవిద్వజ్జనవిధేయ సీతారామయాభిధేయవిరచిత గణనాథాభ్యుదయంబను పుణ్యచరిత్రంబునం దుత్తరభాగము॥

